

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Божидар Ангелов

на материалите, представени за участие в конкурс от Елена Ангелова Каменова за заемане на академичната длъжност 'доцент' на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

по област на висше образование област на висше образование 1.
Педагогически науки,

професионално направление 1.2 Педагогика (Предучилищна педагогика)
обявен в Държавен вестник
бр. 96 от 11.11.2025 г. и в интернет страница на Пловдивски университет
"Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра „Предучилищна педагогика“, Педагогически факултет

В обявения конкурс за участие е подал документи единствен кандидат гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова от катедра „Предучилищна педагогика“ на Педагогическия факултет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Педагогическият стаж на кандидата започва през 2018г. в ПУ „Паисий Хилендарски“ и продължава към настоящия момент. През 2019г. успешно защитава дисертационния си труд към ПФ на ПУ „Паисий Хилендарски“. През 2021 г. се явява на обявения в ДВ конкурс за академичната длъжност „главен асистент“ по: област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2. Педагогика (Теория на възпитанието и дидактика). От 2021 година до настоящия момент заемам длъжността главен асистент в катедра Предучилищна педагогика на ПФ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Аудиторната заетост през годините на Елена Ангелова Каменова е била около 800-900 часа, а през тази учебна година достигат до 1300 часа, при годишен норматив от 360 часа.

Комплектът материали представени от Елена Ангелова Каменова е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, и включва всички необходими документи. Гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова е представила общо 26 научни труда: публикации свързани с участие в конкурс за заемане на академична длъжност "доцент" – 14;

хабилитационен труд – 1; книга на основата на дисертационен труд – 1; статии в реферирани издания – 5; статии в нереперирани издания – 7.

Преподавателска дейност на гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова говори за активното участие в работата със студентите – бакалаври и магистри. Тя използва резултатите от научните си изследвания, за да обоснове спецификата на образователните направления в областта на предучилищното образование. Гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова води и квалификационни курсове, чрез които допринася за кариерното развитие на учителите от предучилищното образование.

В тази връзка е необходимо да се направи съдържателен анализ на основните научни, научно-приложни, приложни и методически приноси в научните трудове на гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова. По този начин може да се характеризират на основните постижения, приноси, значимост за науката и практиката и перспективи за развитие. От тази гледна точка внимание заслужава преди всичко монографията (представена като хабилитационен труд), с която гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова участва в конкурса: „Организираната дейност при емоционално-волевата подготовка за училище на 5-7- годишните деца“, Пловдив, ISBN 978-619281-078-8.

Въз основа на резултатите от своето изследване гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова разглежда спецификата на емоционално-волевата подготовка на детето за училище, като се акцентира върху нейните особености и характеристики. Емоционално-волевата сфера като един от аспектите на общата подготовка, се проучва от педагози и психолози, които се ръководят от тенденцията, отразяваща повишаване на коефициента на интелигентност при съвременното дете, за сметка на емоционалния коефициент, който не отчита толкова високи стойности, а напротив. Изследванията в областта показват, че децата, които притежават добре развити емоционални и волеви умения, проявяват по-висока устойчивост при възникнали трудности, по-добра социална адаптация и по-успешно справяне с изискванията и предизвикателствата съпътстващи новата учебна среда. Така трудът на гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова Това от своя страна поставя изискване към педагогическата практика да бъде целенасочено ориентирана към постигане и поддържане на този баланс. Емоционално-волевата подготовка не се изгражда единствено с педагогически ситуации по образователните направления, а изисква

многоаспектен и холистичен подход, при който възпитателнообразователната работа се разгръщат както в организирани, така и в свободни дейности – игрови, художествено-творчески, трудови, изследователски, интерактивни и други. Именно чрез такива форми се създават реални условия за пълноценно развитие на емоционално-волевата подготовка за училище. В този ред задълбочено се разглежда организираните дейности в практиката на детските градини, като и тяхното интегриране във възпитателно-образователния процес, които стимулират развитието на емоционално-волевата сфера. Освен това трудът разглежда професионалните нагласи и наблюдения на учителите по отношение на състоянието, тенденциите и възможността за оптимизация на процеса на емоционално-волевата подготовка за училище.

За Елена Каменова заслужава внимание културното многообразие при усвояването на чужд език още в ранна детска възраст, което вече придобива стратегическо значение за личностното и социално развитие на подрастващите. Според нея Европейският съюз предприема различни дейности в областта на ранното чуждоезиково обучение, като изследванията за изучаването на чужди езици още от детска възраст показват, че болшинството от анкетираните смятат, че то е съществено за бъдещето на детската личност и неговото развитие в следващите етапи. Ранното чуждоезиково обучение стимулира естествените прояви на любознателност към езика и културата на другите. Чуждоезиковото обучение в детската градина изпълнява важна социализираща функция, тъй като въвежда децата в ценностите на межкултурното общуване и толерантността, които са основен критерий за съвременни взаимоотношения в условията на един глобален свят. Ето защо впечатление прави книгата „Педагогически модел за стимулиране на познавателната активност по чужд език при 6-7- годишните деца, Пловдив, ISBN 978-619-281-070-2” – публикация на основата на дисертационния труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор”. За съжаление този труд не може да бъде обект за рецензиране в конкурса.

Представените 12 статии в реферирани издания и нереферирани издания могат да бъдат отнесени към естеството и тематика на конкурса. В тях Елена Каменова разглежда и поставя следните основни проблеми: значението на допълнителните педагогически дейности, като алтернатива за социално-емоционално развитие на децата в предучилищна възраст. Представени са разнообразни допълнителни дейности в детската градина

(чужд език, модерни танци, народни танци, плуване, футбол, карате и др.), които стимулират изявите на детето, поставяйки го в активна творческа и социална позиция; Проучване не само теоретично, но и практически ролята на подвижната игра, като допълнителна форма, която осигурява алтернатива за повишаване на двигателна активност като е представена система от подвижни игри проведена при 5-6 годишните; Подчертава се необходимостта от актуализация на образователните методи произтичаща от съвременните интереси на децата към дигиталните технологии, като презентациите които удовлетворяват тяхната любознателност и повишават мотивацията им; Представена е система от игри с правила проведени при 6-7 годишните. Получените резултати от изследването, са отчетени на базата на критерии, които имат за цел да установят уменията на децата за проява на самостоятелност, инициативност и изпълнителска позиция, както и тяхното емоционално отношение по време на игра; Изследва се значението и ефективността на дидактичната игра за чуждоезиковото обучение при децата в предучилищна възраст; Разглежда се процеса на обогатяване на нравствени представи при 6-7-годишните деца и мястото на приказката като ценен ресурс за постигане на положителни резултати в тази насока; Анализират се основните предизвикателства, пред които са изправени учителите в съвременната предучилищна практика и необходимостта от постоянна адаптация към динамични образователни фактори и условия усложнява техните педагогически роли и разширява функционалните им отговорности. Според мен тези публикации на Елена Каменова се открояват с възможността да се конструира ново виждане, отнасящо се, както до концептуалното схващане за предучилищното образование, така и до спецификата на емоционално-волевата подготовка на детето за училище, като се акцентира върху нейните особености и характеристики. Става ясно, че от предучилищното образование ще започне развитието на науката и универсалната компютързация на обществото. Така чрез систематичен теоретичен обзор се идентифицират ключови фактори, влияещи върху възпитателния процес, както и актуални тенденции в предучилищното образование. За Елена Каменова анализът на съвременното състояние на възпитателния процес е необходим не само за оценка на неговата ефективност, но и да се очертаят насоки и организационни препоръки, отговарящи на съвременната възпитателна парадигма и обществени очаквания.

Приносите съдържащите се в трудовете са лично дело на кандидата и се свеждат до следното, но са ранжирани от мен, съобразно спецификата на конкурса:

1. Разгледани са основните предизвикателства, пред които са изправени учителите в съвременната предучилищна практика. (1;4)

2. Обективно са идентифицирани ключовите предизвикателства, които оказват влияние върху качеството на педагогическата работа. Представен е количествен и качествен анализ на мащабно емпирично изследване, проведено сред учители в предучилищното образование в България. (4)

3. Разгледана е организаторската функция на учителя, която предвижда планиране, организиране, адаптиране и провеждане на дейности, които създадат условия за постигане на образователните цели и задачи. Прави се теоретичен обзор относно професионалните уменията и способности на педагога, които би следвало на насърчават двигателната, познавателната и социалната активност като взаимосвързани процеси, подчертавайки необходимостта от интегрално въздействие. (10; 11)

4. Разглежда се детската презентация, като мотивационно средство за обогатяване на детските представи. Отчитат се положителните страни, както и мястото ѝ в образователния процес, като съвременен ресурс. (8)

5. Изследвани са някои аспекти относно включването на организираните дейности като средство за стимулиране на образователния процес и активностите на децата от предучилищна възраст.

6. Разработени са и представени игри за стимулиране на чуждоезиковото обучение в детската градина, както и авторски игри за стимулиране на емоционално-волевата подготовка на детето за началното училище. (1; 7; 9)

7. Разгледани са допълнителните дейности и значението им за социално-емоционалното развитие на децата от предучилищна възраст.

Като обобщение: Разгледан е възпитателния процес - тенденция, предизвикателства и перспективи. Извършен е количествен и качествен анализ на изследваните сфери свързани с нравственото, физическото и трудово възпитание, както и на мястото на допълнителна форма и приказката като ценен възпитателен ресурс (3, 12, 5).

Всички очертани приноси намират практико-приложна проекция в съответните полета на преподавателската дейност на гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова, като своевременно залягат и в актуализирането от автора на разработените от нея учебни програми.

Въз основа на всичко изложено по-горе мога категорично да заявя, че **гл. ас. д-р Елена Ангелова Каменова**, като единствен кандидат в конкурса за по област на висше образование област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика (Предучилищна педагогика) обявен в Държавен вестник бр. 96 от 11.11.2025 г. и в интернет страница на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра „Предучилищна педагогика“, Педагогически факултет отговаря на всички необходими изисквания за заемане на тази академична длъжност и убедено препоръчвам избирането ѝ на академичната длъжност „доцент“.

София, 09.03.2026 г.

проф. дн Божидар Ангелов